

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Венцислава Пенчева Пенчева-Генова, дм,
Катедра по пропедевтика на вътрешните болести
“Проф. д-р Ст. Киркович” – УМБАЛ “Александровска”,
Медицински Университет – София

за защита на дисертационен труд на д-р Елена Димитрова Борисова на тема: “ЗНАЧЕНИЕ НА БЪБРЕЧНОТО ЗАСЯГАНЕ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ХОББ – КЛИНИЧНИ, ЛАБОРАТОРНИ И ИМУНОЛОГИЧНИ ПАРАМЕТРИ” с научни ръководители доц. д-р Павлина Цветкова Николова, д. м. и доц. д-р Милена Красиминова Николова-Влахова, д. м., **за присъждане на ОНС „Доктор“** в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“ по професионално направление 7.1. „Медицина“, докторска програма „Вътрешни болести“, в Катедра „Пропедевтика на вътрешните болести“ на Медицински факултет при МУ-Плевен

Заповед No 4431/25.11.2025г. на Ректора на МУ-Плевен за назначаване на научно жури.

Представен ми беше комплект от материали в съответствие с изискванията на правилника на Медицински Университет – Плевен по отношение придобиването на ОНС „доктор“, основните документи от които:

1. Дисертационен труд
2. Автореферат
3. Автобиография в европейски формат
4. Списък на научните публикации по темата на докторанта
5. Списък с участия в научни форуми, свързани с темата.

Във връзка с участието ми като член на научното жури в настоящия конкурс, декларирам че:

- Нямам конфликт на интереси;
- Не установявам плагиатство в предоставените ми за разглеждане научни материали.

Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Елена Димитрова Борисова завършва средното си образование в ЕСПУ "Иван Вазов" - гр. Плевен, а висшето си образование по медицина – през 1993 год. в Медицински Университет - Пловдив. Започва работа като лекар в СЗС с. Еница, след това като лекар-ординатор във ВО на Общинската болница в гр. Кнежа. От 1998 год. и до момента е лекар в ОИЛ на Клиника по пневмология и фтизиатрия на „УМБАЛ д-р Георги Странски“ - гр. Плевен. През 2002 г. придобива специалност по Вътрешни болести, а 2005 г. – по пневмология и фтизиатрия. От 2017 г. до 2022 г. е хоноруван асистент към МУ-Плевен, а от 2022 г. е асистент към Катедра по Пропедевтика на Вътрешните болести на МУ-Плевен.

Структура на дисертационния труд

Дисертацията е написана на 205 машинописни страници. Онагледена е с 57 фигури и 7 таблици. Цитирани са общо 345 автора, от които 10 са на кирилица, а 171 от всички са публикувани след 01.01.2016 г.

Дисертационният труд е структуриран по класическия начин, с относително спазване на пропорциите между отделните му части според общоприетите у нас изисквания. Написан е с добър и издържан стил и умело боравене с научната терминология.

Актуалност на темата

Темата на дисертационния труд е актуална както в теоритичен, така и в научно-практически аспект.

В последните години обект на активно изучаване е връзката между хроничната обструктивна белодробна болест – ХОББ и хроничното бъбречно заболяване – ХБЗ. Повечето проучвания, проведени до момента, са обсервационни или метаанализи, в които са подбрани определени групи болни или е отчитана честотата на едното и на другото заболяване в популацията, като се търсени връзките между двете.

В тази връзка докторантът, д-р Елена Димитрова Борисова си поставя задачата да обобщи данните от една клинична практика, като прави ретро- и проспективни проучвания. Включени са неподбрани случаи с доказана ХОББ.

Целта на проведеното проучване под формата на дисертационен труд е да оцени значението на бъбречното засягане при пациенти с ХОББ по отношение промените на основни клинични, лабораторни и имунологични показатели.

На базата на посоченото, считам, че дисертационният труд проучва един актуален проблем с теоретична и практическа стойност, а целите и задачите представени по-долу са правилно подбрани и формулирани.

Познаване на проблема

Уводът е добре конструиран и представя ясно обосновката и мотивите за реализиране на дисертационния труд.

От направения обзор се вижда, че д-р Борисова задълбочено се е запознала с наличната литература по въпроса, като напълно обосновава смисъла на своето проучване. Литературният обзор е в обем от 50 страници и добре представя известните до момента знания и нерешените по отношение на темата проблеми. Ясно са изложени мотивите за провеждане на дисертационния труд. Литературният обзор завършва със заключение, където е представено обобщаващ извод, който мотивира решението за реализиране на обстойно научно проучване под формата на дисертационен труд върху оценка на значението на бъбречното засягане при ХОББ.

Целта на дисертационния труд е формулирана точно и ясно.

За постигане на тази цел докторантът поставя следните пет задачи:

1. Да се проучи честотата на ХБЗ при пациенти с ХОББ.
2. Да се проучи влиянието на ХБЗ върху клиничното протичане и тежестта на ХОББ.
 - 2.1 Проследяване и оценка в динамика на белодробната функция при изследваните болни
 - 2.2 Оценка на качеството на живот
 - 2.3 Анализ на екзацербациите

3. Да се проучи значението на придружаващите заболявания за бъбречното засягане при пациенти с ХОББ.
4. Да се проучат отклоненията при рутинни лабораторни показатели и някои имунологични биомаркери при изследваните групи болни с ХОББ с или без ХБЗ.
5. Да се проследят в динамика основни инфламаторни биомаркери и лабораторни параметри.

Материалът и методите дават пълно основание да се вярва на получените резултати. Разделът „Материал и Методи“ е ясно структуриран, Подбрани са съвременни методи на изследване, които отговарят на поставените цел и задачи.

Извършените проучвания в дисертацията са върху група от 210 амбулаторни пациента с известна ХОББ. От проучваните пациенти 73 (35%) са с ХОББ и ХБЗ.

Дизайнът на проучването е съставен добре. Използвани са такива статистически методи, които позволяват решаване на съответните задачи за постигане целта на дисертационния труд.

Характеристика на резултатите:

Основният обем на дисертационния труд е съставен от разделите „Резултати“ и „обсъждане“. Избраният подход за обсъждане на резултатите, получени за всяка отделна поставена задача, улеснява анализирането на получените собствени данни.

Изводите са добре формулирани, общо пет на брой, колкото е и броя на поставените задачи. Те обобщават получените резултати, отговаряйки на основните въпроси, поставени в основата на дисертационния труд. Д-р Борисова формулира и един основен извод, който е, че липсват достатъчно епидемиологични, клинични и лабораторни данни за директна, причинно-следствена връзка между ХОББ и ХБЗ.

Приемам направената самооценка за приноси на дисертационния труд и считам, че отговаря обективно на получените резултати от проведените проучвания. За първи път в България е проучва на връзката

ХБЗ и ХОББ. Обобщените приноси с оригинален характер са седем, а тези с потвърдителен- шест. Приносите са добре синтезирани и обобщени.

Дисертационния труд завършва с пет приложения, публикационна активност и участия в конгреси, свързани с дисертационния труд и използваната литература.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с дисертационния труд са представени три публикации по темата на дисертацията, в две от които дисертанта е първи автор. Една от статиите е в списание с IF.

Отбелязани са пет участия в конгреси и конференции, две от които са в чужбина.

Част от представените данни в дисертационния труд са резултат от реализирането на три Научни проекта, финансирани от МУ, Плевен: 2022г., 2023г. и 2024 г.

Лично участие на докторанта

От предоставените материали мога да направя извод, че дисертационният труд е лично дело на дисертанта. Дисертационният труд показва, че д-р Борисова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения за провеждане на самостоятелно научно изследване.

Изпълнение на минималните национални изисквания и изискванията на МУ–Плевен за придобиване на ОНС „доктор“

Според изискванията е необходимо да има:

1. минимум 3 статии, свързани с темата на дисертацията, които носят най-малко 30 точки за група показатели Г от таблиците за националните минимални изисквания – представени са три статии, които общо имат резултат от 39,5т.;
2. да има поне 1 статия в научно издание, реферирано и индексирано в Scopus и Web of Science – има една статия в Web of Science;

3.самостоятелен или първи автор поне в една от публикациите – д-р Борисова е първи автор на две от публикациите.

Д-р Борисова покрива необходимия общ сбор от точки за придобиване на ОНС „доктор“ според минималните национални изисквания и изискванията на МУ-Плевен.

Заключение:

В дисертационния труд за първи път в България се анализира връзката бъбречно засягане и ХОББ. Трябва да се подчертае актуалността на избраната тема, както и задълбоченото познаване от автора на клиничните проучвания и публикуваната до момента литература по поставените въпроси.

Дисертацията има ясно поставена цел и конкретни задачи за нейното постигане. Използвани са съвременни статистически методи за обработка на научната информация, получените резултати са анализирани критично и се достига до логични изводи. Дисертационният труд е с явни приноси, както с оригинален, така и с потвърдителен характер.

Това ми дава основание да гласувам с **положителен вот** за присъждане на образователна и научна степен **“Доктор”** в професионално направление 7.1. „Медицина“ и научна специалност „Вътрешни болести“ на д-р **Елена Димитрова Борисова** от Катедра „Пропедевтика на Вътрешните болести“ на Медицински университет – Плевен.

На основание чл.59 от ЗЗЛД

15.12.2025 г. проф. д-р Венцислава Пенчева, дм

REVIEW

by Prof. Ventsislava Pencheva Pencheva-Genova, MD, PhD
Department of Propaedeutics of Internal Diseases
“Prof. Dr. St. Kirkovich” – University Hospital “Alexandrovska”
Medical University – Sofia

regarding the defense of a dissertation by **Dr. Elena Dimitrova Borisova** on the topic: **“SIGNIFICANCE OF RENAL INVOLVEMENT IN PATIENTS WITH COPD – CLINICAL, LABORATORY AND IMMUNOLOGICAL PARAMETERS”** with scientific supervisors Assoc. Prof. Pavlina Tsvetkova Nikolova, MD, PhD and Assoc. Prof. Milena Krasimirova Nikolova-Vlahova, MD, PhD for the award of the Educational and Scientific Degree **“Doctor”** in Higher Education Field 7. **“Health Care and Sports”**, Professional Field 7.1 **“Medicine”**, Doctoral Program **“Internal Diseases”**, Department of **Propaedeutics of Internal Diseases**, Faculty of Medicine, Medical University – Pleven

Order No. 4431/25.11.2025 of the Rector of Medical University – Pleven for the appointment of the Scientific Jury.

A complete set of materials was provided to me in accordance with the regulations of the Medical University – Pleven concerning the acquisition of the Educational and Scientific Degree “Doctor”. The main documents include:

1. Dissertation thesis
2. Abstract of dissertation
3. Curriculum vitae (European format)
4. List of scientific publications related to the doctoral thesis
5. List of participations in scientific forums related to the topic

In connection with my participation as a member of the scientific jury in the present procedure, I declare that:

- I have no conflict of interest;
- I have not identified plagiarism in the scientific materials submitted for review.

Brief biographical data of the doctoral candidate

Dr. Elena Dimitrova Borisova completed her secondary education at Ivan Vazov Secondary School, Pleven, and her higher education in Medicine in 1993 at the Medical University – Plovdiv. She began her professional career as a physician at the Health Care Service in the village of Enitsa, subsequently working as a resident physician in the Internal Medicine Department of the Municipal Hospital in the town of Knezha.

Since 1998 and to the present, she has been working as a physician in the Intensive Care Unit of the Clinic of Pulmonology and Phthysiology at “Dr. Georgi Stranski” University Hospital, Pleven. In 2002 she acquired a specialty in Internal Diseases, and in 2005 in Pulmonology and Phthysiology. From 2017 to 2022 she was a part-time assistant at Medical University – Pleven, and since 2022 she has been an assistant at the Department of Propaedeutics of Internal Diseases at the same university.

Structure of the dissertation

The dissertation is written on 205 typed pages and is illustrated with 57 figures and 7 tables. A total of 345 authors are cited, 10 in Cyrillic; 171 of the cited publications were published after 01.01.2016.

The dissertation follows the classical structure, with a generally appropriate balance between its sections in accordance with nationally accepted requirements. It is written in a clear and consistent style, with skillful use of scientific terminology.

Relevance of the topic

The topic of the dissertation is relevant both from a theoretical and a scientific-practical perspective.

In recent years, the relationship between chronic obstructive pulmonary disease (COPD) and chronic kidney disease (CKD) has been actively studied. Most existing studies are observational or meta-analyses focusing on selected patient

groups or reporting the prevalence of each condition in the population while seeking associations between them.

In this context, the doctoral candidate, Dr. Elena Dimitrova Borisova, aims to summarize data from real clinical practice through retrospective and prospective studies, including unselected cases with confirmed COPD.

The objective of the dissertation is to evaluate the significance of renal involvement in patients with COPD in relation to changes in key clinical, laboratory, and immunological parameters.

Based on the above, I believe that the dissertation addresses a current problem with both theoretical and practical value, and that the goals and objectives presented are appropriately selected and formulated.

Familiarity with the problem

The introduction is well structured and clearly presents the rationale and motivation for conducting the dissertation research.

The literature review demonstrates that Dr. Borisova has thoroughly familiarized herself with the existing literature on the topic and provides solid justification for the study. The review spans 50 pages and effectively presents current knowledge and unresolved issues related to the topic. The motivations for conducting the dissertation are clearly outlined. The review concludes with a summary that justifies the decision to carry out an in-depth scientific study evaluating the significance of renal involvement in COPD.

The aim of the dissertation is clearly and precisely formulated.

To achieve this aim, the doctoral candidate sets the following five objectives:

1. To investigate the prevalence of CKD in patients with COPD.
2. To examine the impact of CKD on the clinical course and severity of COPD, including:
 - 2.1. Dynamic monitoring and evaluation of pulmonary function;

2.2. Assessment of quality of life;

2.3. Analysis of exacerbations.

3. To investigate the significance of comorbidities for renal involvement in patients with COPD.
4. To study abnormalities in routine laboratory parameters and selected immunological biomarkers in COPD patients with and without CKD.
5. To monitor dynamic changes in major inflammatory biomarkers and laboratory parameters.

The **Materials and Methods** section provides sufficient grounds to trust the obtained results. It is clearly structured, and modern investigative methods appropriate to the stated aim and objectives have been applied.

The studies included 210 outpatients with established COPD. Of these, 73 patients (35%) had both COPD and CKD.

The study design is well constructed. Appropriate statistical methods were used, enabling resolution of the research objectives and achievement of the dissertation's goal.

Characteristics of the results

The main body of the dissertation consists of the **Results** and **Discussion** sections. The chosen approach—discussing results corresponding to each specific objective—facilitates the analysis of the author's own data.

The conclusions are well formulated and correspond numerically to the five objectives. They summarize the results and address the core questions underlying the dissertation. Dr. Borisova also formulates a main conclusion that there is currently insufficient epidemiological, clinical, and laboratory evidence for a direct causal relationship between COPD and CKD.

I accept the self-assessment of the dissertation's contributions as objective and consistent with the obtained results. For the first time in Bulgaria, the relationship between CKD and COPD has been investigated. Seven contributions are of an

original nature, and six are confirmatory. The contributions are clearly synthesized and summarized.

The dissertation concludes with five appendices, a record of publication activity, congress participations related to the dissertation, and the cited literature.

Evaluation of publications related to the dissertation

Three publications related to the dissertation topic are presented, two of which list the doctoral candidate as first author. One article is published in a journal with an impact factor.

Five participations in congresses and conferences are reported, two of which were international.

Some of the data presented in the dissertation result from the implementation of three scientific projects funded by Medical University – Pleven (2022, 2023, and 2024).

Personal contribution of the doctoral candidate

Based on the submitted materials, I conclude that the dissertation is the personal work of the doctoral candidate. The dissertation demonstrates that Dr. Borisova possesses in-depth theoretical knowledge and professional skills necessary for conducting independent scientific research.

Fulfillment of minimum national and institutional requirements

According to the requirements:

1. At least three articles related to the dissertation topic are required, yielding a minimum of 30 points under Group G of the national minimum criteria – three articles are presented, totaling 39.5 points;
2. At least one article must be published in a scientific journal indexed in Scopus or Web of Science – one article is indexed in Web of Science;
3. The doctoral candidate must be sole or first author in at least one publication – Dr. Borisova is first author in two publications.

Dr. Borisova meets the required total score for the acquisition of the Educational and Scientific Degree “Doctor” according to the national minimum requirements and those of Medical University – Pleven.

Conclusion

For the first time in Bulgaria, this dissertation analyzes the relationship between renal involvement and COPD. The relevance of the chosen topic and the author’s in-depth knowledge of clinical studies and the existing literature should be emphasized.

The dissertation has a clearly defined aim and specific objectives. Modern statistical methods were applied for data analysis, the results were critically assessed, and logical conclusions were drawn. The dissertation demonstrates clear contributions of both original and confirmatory character.

This provides me with grounds to vote **positive** of that **Dr. Elena Dimitrova Borisova**, Department of Propaedeutics of Internal Diseases, Medical University – Pleven, to be awarded with the Educational and Scientific Degree “**Doctor**” in Professional Field 7.1. “**Medicine**” and Scientific Specialty “**Internal Diseases**”.

На основание чл.59 от ЗЗЛД

15.12.2025

Prof. Ventsislava Pencheva, MD, PhD